

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı 381
Tarih 24.06.2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

116 yıllık bir geçmişi olan Kürt basını 20. Yüzyılın son çeyreğinde, halkların doğru haber almasının mahkeme ile öldürme ile toplatma ile engellenmesi ve ülke tarihinin karanlık sayfaları arasında yer alan Kürt basın emekçilerinin katledilmelerinin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Pervin BULDAN
HDP Grup Başkanvekili
Iğdır Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

“Mısır’ın başkenti Kahire’de Miqdad Mîdhad Bedîrxan tarafından çıkarılan “Kürdistan” gazetesıyla başlayan Kürt basın serüveni, yıllarca her türlü saldırı ve baskı politikalarına maruz kaldı. Bu geleneğin devamı olan Kürtçe gazeteler de söz konusu baskı ve saldırıların sonucu olarak yıllarca sürgün hayatı yaşadı. 1990’lı yıllarda başlayan “Özgür Basın Geleneği”nden gelen Kürtçe gazete ve dergiler de, asıl hedef kitlesinden uzakta, yayın yapmak zorunda kaldı.”

Özgür basın geleneğinin en önemli duraklarından biri olan Özgür Gündem Gazetesi, 30 Mayıs 1992’de ‘**Gerçekler karanlıkta kalmayacak**’ şiarı ve “**Egemenlik kayıtsız şartsız: DGM'nindir**” manşetiyle yayın hayatına başladı. Haftalık bir gazeteden sonra günlük bir gazetenin çıkmış olması Kürtler arasında büyük bir sevinç ve memnuiyetle karşılandı. Okurlar teveccühlerini gazetelerine sahip çıkarak gösterdiler. Tirajı hızla artan Özgür Gündem, 1992’de ivmelenen “**düşük yoğunluklu savaş**”ın bütün kirli boyutlarını manşetlerine ve sayfalarına taşıyarak şimşekleri üzerine çekti. Ve yayın hayatının üzerinden henüz bir hafta geçmişken gazetenin Diyarbakır bürosu muhabirlerinden **Hafız Akdemir**, 8 Haziran 1992’de büroya gitmek için evinden çıktıktan sonra silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi. Akdemir, Hizbullah ya da bölge halkı tarafından “Hizbulkontra olarak anılan ve JİTEM ile işbirliği yaptığı iddia edilen kişilerin bizzat askerî yerlerde askerlerce eğitildiğine ilişkin haberler yapıyordu.

Hafız Akdemir’in katledilmesi, bir ilk değildi. Haftalık Yeni ülke Gazetesi’nin Batman muhabiri olan **Cengiz Altun** 24 Şubat 1992 tarihinde gazete bürosuna giderken, arkasından yaklaşan dört kişinin silahlı saldırısına uğradı ve yaşamını yitirdi.

Batman’da başlayan cinayet serisi kaldığı yerden bu sefer Özgür Halk temsilcisi **Çetin Ababay**’ın 30 Temmuz 1992 yılında katledilmesiyle devam etti. Akşam saatlerinde evine giderken üç kişinin silahlı saldırısına uğrayarak yaşamını kaybetmişti.

Aynı yıl içinde gerçekleşen üç cinayet, gerçekleşecek olan cinayetlerin habercisi durumundaydı. Çetin Ababay’ın Batman merkezinde katledilmesinin üzerinden bir gün geçtikten sonra gazetenin Gercüş muhabiri **Yahya Orhan**, 31 Temmuz 1992 günü evine giderken saat 23:00 sularında sokak ortasında öldürüldü. Yahya Orhan, öldürülmeden önce bizzat dönemin Gercüş Kaymakamı tarafından yaptığı haberler nedeniyle tehdit edilmişti. Yahya Orhan’ın katledildiği yer, Gercüş hükümet konağı ile bitişiğindeki Gercüş Jandarma

Karakolu'na yaklaşık 150 metre mesafedeydi. Olay günü, ilçenin belediye hoparlöründen, **'Akşam saat 20.00'den itibaren tatbikat yapılacak'** anonsu yapılmış, vatandaşların dikkatli olmaları istenmişti. Tatbikat yapılacağı için ilçe merkezi asker, polis ve özel timlerle dolmuştu. Ve cinayet tam da o saatlerde işleniyordu ve fakat katiller bir türlü bulunamıyordu.

Gazete, muhabirlerine yönelik bu kıyıcı yönelimi **'Durdurun bu cinayetleri'** manşetini atarak teşhir etti. Kurşun atmayı şereften sayan tetikçiler boş durmadılar.

Yahya Orhan'ın katledilmesinin üzerinden 5 gün geçmeden 5 Ağustos 1992 günü gazetenin Diyarbakır muhabirlerinden **Burhan Karadeniz** de uğradığı silahlı saldırı sonucu felç oldu. Silahlı saldırıya uğradığında henüz 19 yaşında olan ve saldırı sonrası ömrünü Avrupa'da sürgünde geçirmek zorunda kalan Burhan Karadeniz, 24 Mart 2003'te Bochum'da yaşamını kaybetti. Burhan Karadeniz'in saldırıya uğramasından sonra Özgür Gündem, Diyarbakır büroda nöbet uygulaması kararı aldı. Yönetim, bir grup muhabir ve yazarı, nöbet için İstanbul ve İzmir'den Diyarbakır'a gönderdi.

GEREKÇE

Özgür Günden Gazetesi, Diyarbakır muhabiri Burhan Karadeniz'in **saldırıya uğramasından** sonra başlatılan nöbet uygulaması nedeniyle nöbeti Diyarbakır'da devralmak üzere hazırlık yaptığı sırada silahlı saldırıya uğrayan **Hüseyin Deniz**'in vurulma saati 07:45, tarih ise 8 Ağustos 1992'yi gösteriyordu. Hüseyin Deniz, uğradığı silahlı saldırı sonucu ağır yaralandı ve 28 saat sonra yaşamını kaybetti. Bu olaydan sonra Uluslararası Af Örgütü başta olmak üzere Gazetecileri Koruma Komitesi, Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti gibi örgüt ve kurumlar saldırıları kınayarak, tepkilerini ortaya koydular. Ancak hiçbir tepki ve protesto gazete üzerindeki baskıları dindirmeye yetmedi. Gazetenin dağıtımçılarına ve muhabirlerine yönelik tedhiş artarak devam etti. Olağanüstü Hal Bölge (OHAL) Valiliği, gazetenin OHAL Bölgesi'nde satışını yasakladı.

Satışı yasaklanan, dağıtımı engellenen Özgür Gündem Gazetesi'ne yönelik silahlı saldırılar alenen yapıyordu. Yazar, muhabir ve dağıtımçıları birer birer katlediliyordu. Gazetenin "ak saçlı bilgesi" olarak bilinen ve herkesçe "Apê Musa" diye çağrılan **Musa Anter**'e gelmişti sıra. İki taraf arasında arabuluculuk yapıp barıştırmak üzere birilerince Diyarbakır'a çağrılan Musa Anter, 20 Eylül 1992 günü Diyarbakır'ın Seyrantepe semtinde bir JİTEM elemanı tarafından pusuya düşürülerek öldürüldü. Olayla ilgili daha sonra açıklamalarda bulunan eski JİTEM elemanlarından Abdulkadir Aygan, Musa Anter'i kendisinin de aralarında bulunduğu bir ekip tarafından öldürüldüğünü anlattı. Dönemin başbakanı Süleyman Demirel, gazetecilerin art arda öldürülmeleriyle ilgili gazeteci yazar Hasan Cemal'in kendisine sorduğu bir soruyu o günlerde şöyle cevaplamıştı: "**Onlar gazeteci kılığına girmiş militanlar, birbirlerini öldürüyorlar.**"

Gazete bütün tedhiş politikalarına karşı yayına devam etti. Gazete yayına devam ettikçe, cinayetler de aynı kararlılıkla devam etti. Gazetenin Urfa temsilcisi ve İnsan Hakları Derneği Urfa Şubesi yönetim kurulu üyesi **Kemal Kılıç** ise 18 Şubat 1993 günü akşam saatlerinde evine giderken uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını kaybetti.

Bütün bu zorlayıcı gelişmeler sonrası gazete bir süreliğine yayınına ara verdi. 26 Nisan 1993 tarihinde Gurbetelli Ersöz'ün genel yayın yönetmenliğinde yeniden yayın hayatına başladı. Yayın hayatına tekrar başlaması ile birlikte saldırılar da yeniden başladı. Gazetenin Bitlis muhabiri **Ferhat Tepe** 28 Temmuz 1993 günü evinden çıkarken sivil giyimli ve telsizli kişiler tarafından kaçırıldı. 18 yaşındaki genç muhabir Ferhat Tepe, 8 Ağustos 1993 tarihinde Elazığ'da, Hazar Gölü'nün Sivrice kıyısında bir balıkçı tarafından ölü bulundu.

Yine aynı akıbeti yaşayan gazetenin en genç muhabirlerinden 17 yaşındaki **Nazım Babaoğlu** ise 12 Mart 1994 günü bir haber için gittiği Urfa'nın Siverek ilçesinde kayboldu ve yaklaşık 20 yıldır kendisinden haber alınamıyor.

Özgür Gündem Gazetesi'nin kapatılmasının ardından, 28 Nisan 1994'te Özgür Ülke Gazetesi yayın hayatına başladı. Gazetenin 3 Aralık 1994 yılında üç bürosu bombalandı. Bombalanma sonucunda gazete çalışanı **Ersin Yıldız** yaşamını yitirirken, 23 gazete çalışanı da yaralandı. Bombalamadan 15 gün sonra ortaya çıkan “gizli” ibareli “**bu gazeteyi bertaraf edin!**” belgesinin altında dönemin Başbakanı Tansu Çiller'in imzasının olması oldukça manidardı. Bu belge daha sonra aynı gazetenin 10 Aralık 1994 nüshasında yayınlandı.

Özgür Ülke Gazetesi'nin kapatılmasından sonra ise Yeni Politika Gazetesi yayın hayatına başladı. Yayın hayatına başladıktan sonra Batman Muhabiri **Safyettin Tepe** gözetiminde kaybedilen amcasının oğlunun akıbetini araştırırken 29 Ağustos 1995 tarihinde Batman'da gazete bürosundan gözetimine alınarak Bitlis'e götürüldü, birkaç gün sonra da Bitlis Emniyet Müdürlüğü'nde “intihar etti” denilerek cesedi ailesine teslim edildi. Yeni Politika Gazetesi de “**Özgür Ülke'nin devamı olduğu**” gerekçesi ile kapatıldı.

2 yıl gibi kısa bir sürede 8 muhabir ve yazarı ile 19 dağıtımcısı öldürülen Özgür Gündem gazetesinin İstanbul Kadırga'daki merkez bürosu, 10 Aralık 1993'te polis ordusu tarafından basıldı. Gazetenin merkezinde çalışan herkes gözetimine alındı ve gazete Nisan 1994 tarihinde mahkeme kararıyla kapatıldı. Gazetenin yayımlanan toplam 580 sayısının 486'sı hakkında dava açılırken, hakkında 3 kez 30 gün, 15 kez 15'er gün ve iki kez 10'ar gün olmak üzere toplam 20 kapatma kararı verildi. Özgür Gündem Gazetesi'nin muhabir ve editörlerine toplam 147 yıl hapis ve 21 milyar lira para cezası verildi. Gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Işık Yurtçu ise 8 ay görev yaptığı gazetede yazılar nedeniyle toplam 20 yıl hapis cezası aldı. 2 yıl 8 ay cezaevinde kaldı. 8 Eylül 2012'de İstanbul'da yaşamını kaybetti.

Yıldırma harekatı Özgür Gündem Gazetesi'nin muhabir ve yazarlarının saldırıya uğramalarıyla sınırlı kalmadı. En büyük saldırı dalgası gazeteyi okura ulaştıran dağıtımcılara yönelik olarak gerçekleştirildi.

Öldürülen dağıtımcılar

Halil Adanır : 21 Kasım 1992'de Diyarbakır'da arabasının içinde yakılarak öldürüldü

Kemal Ekinci: 15 Aralık 1992'de Diyarbakır'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Lokman Gündüz: 31 Aralık 1992'de Nusaybin'de uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Orhan Karaağar : 19 Ocak 1993'te Van'da uğradığı satırlı ve şişli saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Teğmen Demir: 4 Haziran 1993'te Batman'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Haşim Yaşa: 14 Haziran 1993'te Diyarbakır'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Zülküf Akkaya: 28 Eylül 1993'te Diyarbakır'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Adnan Işık : 27 Kasım 1993'te Van'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Yalçın Yaşa: 28 Kasım 1993'te Diyarbakır'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Adil Başkan: 9 Kasım 1993'te Nusaybin'de uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Kadir İpeksürer : 19 Kasım 1993'te Urfa'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Mehmet Sencer: 3 Aralık 1993'te Diyarbakır'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi

Musa Dürü : 4 Aralık 1993'te Batman'da uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi

Hıdır Çelik : 23 Aralık 1994'te Urfa'da uğradığı satırlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi

Hasan Aydın : 25 Haziran 1999'da öldürüldü.

Hikmet Yakut (2003), İhsan Yakut, Yahya Yakut, Sıraç Yakut, M.Zeki Aksoy, İsmail Ağaya, Sıraç Pençe, Mehmet Can Gündüz ,Derviş Köker, Enver Polat, Enver Özçelik, Cengiz Kırık, Botan Öner, M. Ali Ünvercan, Aydın Pençe, Mahmut Yener, Yusuf Karaüzüm, Mehmet Kara, Sevdin Nergiz, Ziyadin Günay, Turan Taş, Ahmet Bolkan, Şahab Dönmez, Taner Elçi, Azat Ünal, İdris Atak, Gülistan Yalçın, Lokman Batur, Nihat Yakut, Cemal Akar, Fahrettin Dülçek

Özgür gündem gazetesi basılan, boşaltılan, yakılan köyleri yazdığı için, göz göre göre yaşanan bu zulmü haberleştirdiği için basılmış, çalışanları gözaltına alınmış ve gözaltında kaybedilmiştir. Bölge'de artık rutin bir hal alan ve faili belli olan "faili meçhul" cinayetlerin üzerine gittiği için çalışanları, yazarları, muhabirleri güpegündüz sokak ortasında vurulmuştur. Sonuç olarak *"dönemin atanmış ve seçilmiş sorumlularının, İşçileri-Emniyet-İstihbarat bürokrasisinin ve paralegal iç harp örgütlenmesinin sorgulanmasını talep etmek ve sorumluları açığa çıkartmak"* için katledilen basın emekçilerinin hiçbir istisnaya yer bırakmayacak şekilde araştırılıp hakikatlerin ortaya çıkarılması için Meclis'in görev üstlenerek ülkeyi bu ayıptan kurtarması gerekmektedir.